KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 3 päivänä helmikuuta 1999,

valtiontuesta, jonka Itävalta on myöntänyt vapauttamalla juomaverosta tuotantopaikalla suoraan kuluttajille myytävät viinit ja muut käymisen avulla valmistetut juomat

(tiedoksiannettu numerolla K(1999) 325)

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(1999/779/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 92 ja 93 artiklan,

ottaa huomioon Itävallan, Suomen ja Ruotsin Euroopan unioniin liittymistä koskevan asiakirjan ja erityisesti sen 144 artiklan a kohdan sekä 149 artiklan sekä kyseisen artiklan perusteella 24 päivänä heinäkuuta 1998 tehdyn komission päätöksen, joka koskee Itävallan siirtymätoimenpiteitä viinin ja muiden käymisen avulla valmistettujen juomien osalta,

on kehottanut niitä, joiden etua asia koskee, esittämään huomautuksensa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti,

sekä katsoo seuraavaa:

I

Komission 21 päivänä maaliskuuta 1996 esittämän pyynnön perusteella Itävalta antoi 30 päivänä toukokuuta 1996 päivätyssä kirjeessä tietoja tiettyjä juomien verovapautusta koskevasta kansallisesta järjestelmästä. Itävalta toimitti 19 päivänä heinäkuuta 1996 päivätyssä kirjeessä lisätietoja osana EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaista esitarkastusmenettelyä.

Kyseisen toimenpiteen mukaisesti viini (yhteisen tullitariffin alanimikkeet 2204 21 ja 2204 29) sekä muut käymisen avulla valmistetut juomat (yhteisen tullitariffin alanimike 2206 00) vapautetaan juomaverosta, jos kyseiset tuotteet myydään suoraan kuluttajille niiden tuotantopaikalla (suoramyynti). Juomavero on tavallisesti 7,58 prosenttia alkoholijuomien vähittäishinnasta (10 prosenttia ilman arvonlisäveroa).

Juomaverosta vapauttaminen sisältyy vuoden 1993 varainta-sauslakiin (Finanzausgleichsgesetz eli liittovaltion, osavaltioiden ja kuntien välistä tulontasausta koskeva Itävallan laki), jota muutettiin viimeksi vuonna 1997 ja jossa osavaltioille ja kunnille annetaan valtuudet ottaa käyttöön juomavero lukuun ottamatta viinin ja muiden käymisen avulla valmistettujen juomien suoramyyntiä. Verovapautuksen piiriin kuuluvia tuotteita määriteltäessä varaintasauslaissa viitataan vuoden 1994 liikevaihtoverolakiin (Umsatzsteuergesetz), jonka säännökset on saatettu osaksi Itävallan viininviljelyalueisiin kuuluvien osavaltioiden ja kuntien lainsäädäntöä (esimerkiksi Steiermärkisches Getränke- und Speiseabgabengesetz, 1993, Oberösterreichische Gemeinde-Getränkesteuergesetz-Novelle, 1993, Salzburger Getränkesteuergesetz, 1993, Getränkesteuerverordnung der Stadt Salzburg, Niederösterreichisches Getränke- und Speiseeissteuergesetz, 1992, Getränkesteuerverordnung der Stadt Wien, 1992).

Järjestelmä oli voimassa jo ennen Itävallan liittymistä Euroopan unioniin, ja sitä on sovellettu edelleen liittymisen jälkeen.

II

Komissio ilmoitti Itävallalle 20 päivänä marraskuuta 1996 päivätyllä kirjeellä päättäneensä aloittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn kyseisen toimenpiteen osalta. Päätös julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, ja komissio kehotti jäsenvaltioita ja muita, joiden etua asia koskee, esittämään huomautuksensa asian johdosta ([1]).

Päätöksessään komissio ilmoitti pitävänsä toimenpiteen soveltuvuutta yhteismarkkinoille kyseenalaisena ja totesi erityisesti, että toimenpide on mahdollisesti yhteismarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, koska se täyttää EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan edellytykset, mutta siihen ei voida soveltaa mitään kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdassa määrättyä poikkeusta. Tukea ei voida myöskään pitää EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna ”voimassa olevana” tukijärjestelmänä, koska sitä ei ole annettu tiedoksi liittymisasiakirjan 144 artiklan mukaisesti.

([1]) EYVL C 82, 14.3.1997, s. 9.

Päätöksen julkaisemisen jälkeen jäsenvaltioilta ja muilta, joiden etua asia koskee, ei saatu huomautuksia. Itävalta otti asiaan kantaa 21 päivänä tammikuuta 1997 ja 31 päivänä tammikuuta 1997 päivätyissä kirjeissä ja esitti lisähuomautuksia 5 päivänä joulukuuta ja 22 päivänä joulukuuta 1997 päivätyissä kirjeissä.

Komissio päätti 24 päivänä heinäkuuta 1998 liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja rasva-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 22 päivänä syyskuuta 1996 annetun neuvoston asetuksen N:o 136/66/ETY ([1]), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1638/98 ([2]), 38 artiklan mukaista menettelyä noudattaen seuraavaa: Itävalta voi säilyttää 31 päivään joulukuuta 1998 asti Itävallan eri lakeihin sisältyvät voimassa olevat säännökset, joiden mukaan viinin ja muiden käymisen avulla valmistettujen juomien tuottajat ovat vapautettuja juomaverosta, jos niiden juomat myydään suoraan tuotantopaikalla kuluttajille ([3]). Perustamissopimuksen 149 artiklan soveltamisen oli alun perin määrä päättyä 31 päivänä joulukuuta 1997, mutta sitä pidennettiin Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdassa määrätyn ajan pidentämisestä annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 2596/97 ([4]) 149 artiklan 2 kohdan mukaista menettelyä noudattaen 31 päivään joulukuuta 1998.

Mainitun päätöksen perusteluissa todettiin, että Itävallan järjestelmän tarkoituksena on edistää vaikeiden tuotantoedellytysten alueille tai rajaseuduille sijoittautuneiden pienten tai erittäin pienten yritysten harjoittamaa viininviljelyä. Jotta kyseisen alan olisi helpompi siirtyä yhteisiin markkinajärjestelyihin (viinikaupan yhteisestä järjestämisestä 16 päivänä maaliskuuta 1987 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 822/87 ([5]), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna asetuksella (EY) N:o 1627/98 ([6]), ja tiettyjen perustamissopimuksen liitteessä II lueteltujen tuotteiden yhteisestä markkinajärjestelystä 28 päivänä kesäkuuta 1968 annettu neuvoston asetus (ETY N:o 827/68 ([7]), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission asetuksella (EY) N:o 195/96 ([8])), Itävallalle annettiin valtuudet pitää kyseinen verovapautus toistaiseksi voimassa.

Näin ollen tämän päätöksen aiheena on toimenpiteen yhteensopivuus yhteisön valtiontukisääntöjen kanssa, koska 1 päivästä tammikuuta 1999 toimenpide ei ole enää siirtymätoimenpide ja kuuluu sen vuoksi kyseisten sääntöjen soveltamisalaan.

III

Toimenpiteen aseman osalta Itävalta muistuttaa, että verovapautus oli voimassa jo ennen Itävallan liittymistä yhteisöön. Olisi siis muodollisestikin virheellistä ja harhaanjohtavaa luokitella toimenpide uudeksi järjestelmäksi ja kehottaa jäsenvaltioita ja muita, joiden etua asia koskee, esittämään huomautuksia.

Itävallan mielestä olisi asian kannalta soveliaampaa ryhtyä EY:n perustamissopimuksen 101 artiklassa tarkoitettuihin neuvotteluihin, jos komissio katsoo, että Itävallan ja muiden jäsenvaltioiden väliset verotuserot johtavat kilpailun vääristymiin, jotka on poistettava.

Lisäksi Itävalta kiistää, että toimenpide olisi EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Toimenpidettä olisi pikemminkin pidettävä yleisenä toimenpiteenä, joka ei ole luonteeltaan millään tavalla valikoiva. Kyseessä on tavallinen maataloutta koskeva verotoimenpide, joka on täysin perusteltu ottaen huomioon sen tavoitteet ja asema verojärjestelmässä, joka ei muutoin jätä lainkaan liikkumavaraa toimivaltaisille täytäntöönpanoviranomaisille.

On hyvin epätodennäköistä, että tästä toimenpiteestä, joka ainoastaan ilmentää perinteistä kulutusrakennetta, aiheutuisi kilpailun vääristymiä. Tässä yhteydessä Itävalta tähdentää, että tällainen juomavero on olemassa ainoastaan Itävallassa ja sillä on merkitystä ainoastaan Itävallalle, koska rajatylittävän kaupan tuotteita ei veroteta. Viinin suoramyyntiä harjoittavien Itävallan maatalousyrittäjien vapauttaminen verosta merkitsisi Itävallan mielestä ainoastaan heidän asettamistaan samaan asemaan yhteisön muiden maatalousyrittäjien kanssa, sillä muualla yhteisössä ei ole juomaveroja.

Lisäksi Itävalta katsoo, että toimenpiteeseen voidaan hyvinkin soveltaa EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan poikkeusta, jonka mukaan tuki tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen on sallittu. Itävalta toteaa, että kyseessä on yli 7 000 pientä tai erittäin pientä viininviljelyalan yritystä lähinnä epäsuotuisilla alueilla tai rajaseuduilla. Nämä yritykset ovat taloudellisesti ja rahoituksellisesti tukalassa tilanteessa eivätkä ne useinkaan pysty siirtämään juomaveroa kuluttajien maksettavaksi.

Itävalta ei yhdy näkemykseen, jonka mukaan toimenpide on yhteisten markkinajärjestelyjen vastainen. Olennaisinta viinin yhteisessä markkinajärjestelyssä eivät ole hintoja ohjailevat toimenpiteet vaan pikemminkin interventiotoimenpiteet kuten raivaus, varastointi, tislaus, rypälemehun tuotanto sekä tuonti- ja vientimääräykset. Aiemmissa tukitoimenpiteitä koskevissa päätöksissä, esimerkiksi komission päätöksessä 93/155/ETY ([9]), viitataan pääasiallisesti tämänkaltaisiin toimenpiteisiin. Yhteisen markkinajärjestelyn kieltovaikutus voisi liittyä ainoastaan sellaisiin aloihin, jotka kuuluvat markkinajärjestelyjen piiriin. Tässä yhteydessä Itävalta viittaa komission päätökseen 89/228/ETY ([10]) italialaisesta toimenpiteestä, joka koski uudelleen tislatun rypälemehutiivisteen enimmäishinnan määrittämistä, joka komission mielestä oli yhteisen markkinajärjestelyn vastaista. Itävalta myöntää, että enimmäishinnan määrittäminen tosiasiallisesti vastaa vakavasti otettavaa markkinainterventiota, mutta katsoo kuitenkin, että sitä ei voida mitenkään rinnastaa taloudellisin ja sosiaalisin perustein myönnettävään verovapautukseen.

([1]) EYVL 172, 30.9.1966, s. 3025.
([2]) EYVL L 210, 28.7.1998, s. 32.
([3]) Kirjallinen menettely E/1462/98.
([4]) EYVL L 351, 23.12.1997, s. 12.
([5]) EYVL L 84, 27.3.1987, s. 1.
([6]) EYVL L 210, 28.7.1998, s. 8.
([7]) EYVL L 151, 30.6.1968, s. 16.
([8]) EYVL L 26, 2.2.1996, s. 13.
([9]) EYVL L 61, 13.3.1993, s. 55.
([10]) EYVL L 94, 7.4.1989, s. 38.

IV

Valtiontukisääntöjen sovellettavuus

Kyseinen toimenpide koskee tuoreista viinirypäleistä valmistettua viiniä eli yhteisen tullitariffin alanimikkeitä 2204 21 ja 2204 29, jotka kuuluvat asetuksen (EY) N:o 822/87 soveltamisalaan, sekä muita käymisen avulla valmistettuja juomia eli yhteisen tullitariffin alanimikettä 2206 00, joka kuuluu asetuksen (ETY) N:o 827/68 soveltamisalaan. EY:n perustamissopimuksen 42 artiklan mukaan kilpailusääntöjä sovelletaan tuotteiden valmistukseen ja kauppaan vain siltä osin kuin neuvosto on määrittänyt. Asetuksen (ETY) N:o 822/87 76 artiklan ja asetuksen (ETY) N:o 827/68 5 artiklan mukaisesti neuvosto on päättänyt, että mainittujen asetusten soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 92, 93 ja 94 artiklaa.

Tarkasteltavana olevan kansallisen tuen asema

EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu ”voimassa olevan tukijärjestelmän” asema myönnetään yleensä vain toimenpiteille, jotka komissio on hyväksynyt virallisesti tai, jos komissio ei ole toiminut kahden kuukauden kuluessa määräysten mukaisesta toimenpidettä koskevan ilmoituksen tekemisestä, sen jälkeen kun kyseinen jäsenvaltio on ilmoittanut komissiolle toimenpiteen käyttöönotosta.

Tukijärjestelmistä, jotka olivat olemassa uusissa jäsenvaltioissa jo ennen niiden liittymistä, määrätään liittymisasiakirjan 144 artiklan a kohdassa, että ”uusissa jäsenvaltioissa ennen liittymistä sovelletuista tuista ainoastaan tukia, joista on annettu komissiolle tieto 30 päivään huhtikuuta 1995 mennessä, pidetään EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina ’olemassa olevina’ tukina”.

Toimenpidettä ei voida luokitella EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi toimenpiteeksi vain sillä perusteella, että kyseinen tuki oli Itävallan antamien tietojen mukaan olemassa jo ennen liittymistä. Toimenpide ei ollut osa liittymisasiakirjan 144 artiklassa tarkoitettua tukipakettia, josta Itävalta ilmoitti komissiolle ennen 30 päivää huhtikuuta 1995, eikä Itävalta tehnyt toimenpiteestä liittymisen jälkeen EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaista ilmoitusta. Komissio kuuli toimenpiteestä vasta valituksen perusteella. Toimenpidettä ei tämän vuoksi voida pitää EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna ”voimassa olevana” tukena eikä myöskään voida edellyttää, että sille myönnettäisiin sellaisen tuen oikeudellinen asema.

Valtiontukia koskeva kielto

EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Kyseinen toimenpide täyttää nämä edellytykset, minkä vuoksi sitä on pidettävä mainitussa artiklassa tarkoitettuna valtiontukena:

Valtion varoista myönnetty tuki

Suoraan tuotantopaikalla myytävien tuoreista viinirypäleistä valmistettujen viinien ja muiden käymisen avulla valmistettujen juomien vapauttaminen juomaverosta vastaa vapautusta veroista, jotka tuottajan oli muutoin maksettava. Kyseinen verovapautus kuormittaa Itävallan osavaltioiden ja kuntien taloutta, sillä ne menettävät tuloja, joten kyseessä on toimenpide, joka rahoitetaan valtion varoin ([1]).

Tarkasteltaessa, onko kyseessä välitön tai välillinen tuki, on syytä todeta, että 92 artiklan 1 kohtaa sovelletaan myös välillisiin tukiin. Itävallan vastalauseista huolimatta tukea on kuitenkin pidettävä välittömänä tukena, koska säädöksen kohderyhmän muodostavat samat yritykset, jotka hyötyvät taloudellisesti verovapautuksesta.

Tietyn yrityksen suosiminen

Toimenpide hyödyttää maatalousyrittäjiä, jotka käyvät säännöllisesti ansiotyössä. Mikäli nämä yritykset myyvät tuotteitaan suoraan kuluttajille, ne saavat vapautuksen tavallisesti perittävästä juomaverosta, joka on noin 7,58 prosenttia vähittäishinnasta. Koska toimenpide koskee erityisesti tuoreista viinirypäleistä valmistettua viiniä ja muita käymisen avulla valmistettuja juomia, on katsottava, että se suosii tiettyjä yrityksiä ja tuotannonaloja. Itävalta ei ole kiistänyt näitä perusteluja.

Toimenpiteen valikoivuuden osalta Itävalta on tähdentänyt, että veroviranomaisilla ei ole liikkumavaraa verovapautuksen soveltamisen tai soveltamatta jättämisen suhteen. Tämä on välttämätön muttei kuitenkaan riittävä edellytys toimenpiteen valikoivuuden eliminoimiseksi. Yleensä komissio pitää valikoivana jokaista toimenpidettä, joka poikkeaa kyseisen jäsenvaltion yleisestä verojärjestelmästä, ellei toimenpide ole perusteltavissa järjestelmän logiikan nojalla. Sallittuja poikkeuksia yleisestä verojärjestelmästä ovat poikkeukset, jotka osoittautuvat tarpeellisiksi taloudellisista syistä tai järjestelmän tehokkuuden vuoksi (vrt. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 173/73, Italia v. komissio ([2]), 2 päivänä heinäkuuta 1974 antama tuomio ja asiassa 72/91, Sloman Neptun ([3]), 17 päivänä maaliskuuta 1993 antama tuomio).

Itävallan verojärjestelmän mukaan alkoholijuomien myynti kuluttajille on tavallisesti juomaveron alaista toimintaa. Se, että juomaverosta vapautetaan pieni joukko yrityksiä, jotka myyvät viiniä tai muita käymisen avulla valmistettuja juomia suoraan kuluttajille, on poikkeus yleisestä verojärjestelmästä. Vapautus ei koske viiniä, jota viinikauppiaat myyvät kuluttajille, eikä viiniä, jota tuottajat myyvät maatilatalouden ulkopuolella. Komissiolla ei ole käytettävissään tietoja, joiden mukaan kyseinen verovapautus perustuisi verojärjestelmän logiikkaan, eikä se voi havaita teknisiä vaikeuksia, jotka tekisivät kyseisen veron kantamisen mahdottomaksi.

([1]) Verovapautusten sisällyttäminen ”valtiontuen” määritelmään, vrt. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 387/92, Banco Exterior de Espana, 15 päivänä maaliskuuta 1994 antama tuomio, Kok. 1994, s. I-877.
([2]) Kok. 1974, s. 709.
([3]) Kok. 1993, s. 887.

Kilpailun vääristyminen

Tukitoimenpide vaikuttaa kilpailua vääristävästi, jos sillä puututaan olemassa olevaan tai syntymässä olevaan yritysten tai tuotannonalojen väliseen kilpailutilanteeseen ja jos se muuttaa kilpailijoiden kilpailuedellytyksiä keinotekoisella tavalla. Kuten tuomioistuimen asiassa 730/79, Philip Morris ([1]), 17 päivänä syyskuuta 1980 antamasta tuomiosta käy ilmi, tietyn yrityksen markkina-aseman vahvistaminen valtiontuen avulla merkitsee kilpailun vääristymistä kilpailijayritysten kustannuksella.

Viinit ja muut käymisen avulla valmistetut juomat, jotka myydään tuotantopaikalla suoraan kuluttajille, kilpailevat vähittäiskaupan samoille kuluttajille tarjoamien viinien ja muiden käymisen avulla valmistettujen juomien kanssa. Jos jokin tuoteryhmä vapautetaan verosta muiden tuotteiden kustannuksella, kilpailun edellytykset vääristyvät. Tarkasteltavana olevassa tapauksessa niillä tuottajilla, jotka harjoittavat viinin suoramyyntiä, on vähittäiskauppaan verrattuna ± 7,58 prosentin kilpailuetu myyntihinnan perusteella laskettuna.

Itävalta viittaa 19 päivänä heinäkuuta 1996 päivätyssä kirjeessään Itävallan perustuslakituomioistuimen 27 päivänä marraskuuta 1995 antamaan tuomioon ([2]), josta käy ilmi, että tietyjen tuottajien vapauttaminen juomaverosta ei ole tuottajien ja kauppiaiden syrjimättömyysperiaatteen vastaista, koska on perusteltua soveltaa erilaisiin tilanteisiin erilaisia järjestelyjä. On kuitenkin syytä tähdentää, että kyseisen tuomion kohteena on syrjintä eikä mahdollinen valtiontuki ja sen soveltuvuus yhteismarkkinoille EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan mukaisesti, joten se ei ole edellä esitettyjen perustelujen kannalta merkityksellinen.

Vaikutukset yhteisön sisäiseen kauppaan

Toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, jos se vaikeuttaa muista jäsenvaltioista tapahtuvaa tuontia tai helpottaa muihin jäsenvaltioihin suuntautuvaa vientiä. Ratkaisevaa on se, että tietyn toimenpiteen seurauksena yhteisön sisäinen kauppa kehittyy tai uhkaa kehittyä eri tavalla.

Itävallan ja muiden jäsenvaltioiden välillä käydään kauppaa viineillä ja muilla käymisen avulla valmistetuilla juomilla. Seuraavissa taulukoissa esitetään vuoden 1997 tuonti ja vienti jäsenvaltioittain eriteltynä:

Itävallan viinien (yhteisen tullitariffin alanimikkeet 2204 21 ja 2204 29) vienti joihinkin jäsenvaltioihin litroina (1997)		Itävallan viinien (yhteisen tullitariffin alanimikkeet 2204 21 ja 2204 29) tuonti joistakin jäsenvaltioista litroina (1997)	
Alankomaat	334 111	Ranska	4 470 800
Saksa	12 943 617	Saksa	3 592 229
Ruotsi	861 885	Italia	44 547 248
Italia	1 110 507	Espanja	3 899 658
Kokonaisvienti muihin jäsenvaltioihin	14 513 937	Kokonaistuonti muista jäsenvaltioista	57 475 859

Itävallan muiden käymisen avulla valmistettujen juomien (yhteisen tullitariffin alanimike 2206 00) vienti litroina (1997)		Itävallan muiden käymisen avulla valmistettujen juomien (yhteisen tullitariffin alanimike 2206 00) tuonti litroina (1997)	
Ranska	5 335	Belgia ja Luxemburg	146 209
Saksa	126 550	Saksa	214 662
Ruotsi	150 938	Italia	135 789
Italia	1 751	Ruotsi	9 877
Kokonaisvienti muihin jäsenvaltioihin	285 074	Kokonaistuonti muista jäsenvaltioista	3 904 775

Itävaltaan tuodut juomat myydään vähittäiskaupassa. Kun itävaltalaiset viinit ja tietyt muut käymisen avulla valmistetut juomat — mikäli ne myydään tuotantopaikalla suoraan kuluttajille — vapautetaan verosta, jota kannetaan muista jäsenvaltioista tuoduista viineistä ja muista käymisen avulla valmistetuista juomista, joita vähittäiskaupassa myydään, toimenpiteellä luodaan keinotekoinen hintaero tuontituotteiden vahingoksi, koska ne eivät luonnollisestikaan voi hyötyä verovapautuksesta. Koska suoramyynnin osuus viinin kokonaismyynnistä on arviolta 50 prosenttia, toimenpide vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Voidaan olettaa, että Itävaltaan tuotaisiin muista jäsenvaltioista enemmän viiniä ja muita käymisen avulla valmistettuja juomia — mahdollisesti itävaltalaisten viinien ja muiden käymisen avulla valmistettujen juomien kustannuksella — jos kyseistä verotoimenpidettä ei olisi olemassa.

([1]) Kok. 1980, s. 2671, 11 ja 12 kohta.
([2]) B 1648/94.

Lisäksi on otettava huomioon se mahdollisuus, että toimenpiteestä hyötyvät yritykset vievät tuotteitaan muihin jäsenvaltioihin ja käyttävät veroedun vientinsä poikittaissubventointiin.

Itävalta esittää, että juomaverovelvollisuutta on pidettävä Itävallan tuottajien kannalta kilpailuhaittana, koska juomaveroja ei ole olemassa muissa jäsenvaltioissa. Tämä perustelu ei vakuuta, koska Itävallassa myydyt ulkomaalaiset viinit ovat juomaveron alaisia, mutta muissa jäsenvaltioissa myydyt itävaltalaiset viinit taasen eivät. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuin on päättänyt yhdistetyissä asioissa 6/69 ja 11/69, Banque de France ([1]), antamassaan tuomiossa, että valtiontuen olemassaoloa ei voida kiistää sillä perusteella, että jäsenvaltio yrittää yhdenmukaistaa kotimaisista vientituotteista kannettavat verot muissa jäsenvaltioissa voimassa olevien verokantojen kanssa. Kyseistä oikeuskäytäntöä voidaan soveltuvin osin soveltaa myös tässä yhteydessä.

Poikkeukset valtiontukien myöntämiskiellosta

EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan kieltoa koskevista poikkeuksista määrätään 92 artiklan 2 ja 3 kohdassa.

EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohta

Perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohdan mukaisen poikkeusjärjestelyn edellytykset eivät täyty ottaen huomioon tukitoimenpiteen laji ja tavoitteet. Itävallan viranomaiset eivät myöskään ole esittäneet 92 artiklan 2 kohdan soveltamista.

EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohta

Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa määritellään edellytykset, joiden täyttyessä tukea voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana. Tuen yhteensopivuus perustamissopimuksen kanssa on tutkittava yksittäisen valtion näkökannan lisäksi myös yhteisön kannalta. Yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan takaamiseksi ja EY:n perustamissopimuksen 3 artiklan g kohdan mukaisen velvoitteen täyttämiseksi 92 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja poikkeuksia tukien kieltoa koskevasta periaatteesta on tulkittava ahtaasti.

Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan a alakohdan osalta todettakoon, että tukea ei ole tarkoitettu käytettäväksi ainoastaan alueilla, joiden kilpailuasemaa voidaan "alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen" ([2]) mukaisesti pitää yhteisön tasolla mitattuna erittäin epäsuotuisana (bruttokansantuote asukasta kohden ostovoimastandardina mitattuna alle 75 prosenttia yhteisön keskiarvosta).

Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan osalta voidaan todeta, että kyseessä ei ole tuki Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai Itävallan taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen.

Tuella ei myöskään pyritä eikä se sovellu 92 artiklan 3 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

Itävallan viranomaiset eivät myöskään ole esittäneet mainittujen poikkeusten soveltamista.

92 artiklan 3 kohdan c alakohta

Tuki tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen voidaan katsoa EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, jos sillä helpotetaan tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehitystä ja jos kaupankäynnin edellytykset eivät muutu yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

Itävalta perustelee kyseistä toimenpidettä 92 artiklan 3 kohdan c alakohdalla ja viittaa tässä yhteydessä tuensaajayritysten hyvin epäyhtenäiseen tuotantorakenteeseen, niiden epäedulliseen maantieteelliseen sijaintiin ja niiden tukalaan taloudelliseen ja rahoitukselliseen tilanteeseen. Itävallan viranomaisten antamien tietojen mukaan monet näistä yrityksistä eivät selviydy taloudellisista paineista ja joutuvat ilman tukea lopettamaan toimintansa.

Komissio ei 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti hyväksy valtiontukea, jolla ei edistetä tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehitystä vaan ainoastaan ylläpidetään vallitsevaa tilaa. Tarkasteltavana olevalla tuella ei pyritä eikä se sovellu rakenteellisiin parannuksiin, sillä verovapautukseen liittyvän taloudellisen edun ja tuensaajayritysten teknisrakenteellisten muutosten välillä ei ole minkäänlaista yhteyttä. Tuensaajien keinotekoisesti aikaansaatu kilpailuetu on olemassa vain niin kauan kuin tukea myönnetään. Näin ollen toimenpide ei helpota tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehitystä, vaan sitä on pikemminkin pidettävä toimintatukena, jonka tarkoituksena on vapauttaa yritykset kustannuksista; jotka niiden olisi muuten maksettava itse. Toimintatuki ei periaatteessa sovellu yhteismarkkinoille (yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 278/95 P, Siemens, 15 päivänä toukokuuta 1997 antama tuomio, Kok. 1997, s. I-2507).

Edellä esitetyt perustelut eivät vastaa komission näkemystä, jonka se on esittänyt liittymisasiakirjan 149 artiklan perusteella tekemässään päätöksessä, eli sitä, että kyseistä toimenpidettä on pidettävä siirtymätoimenpiteenä, koska sen avulla pyritään antamaan tuensaajalle aikaa mukautua uuteen oikeudelliseen ja taloudelliseen tilanteeseen. EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan soveltamiseksi komissio kuitenkin edellyttää, että tuella edistetään selkeästi ja yksiselitteisesti tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehitystä. Koska tarkasteltavana olevalla toimenpiteellä ei ole tällaista vaikutusta, siihen ei voida soveltaa EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettua poikkeusta.

Tuki ei siis täytä EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyjä edellytyksiä eikä muiden poikkeuksien edellytyksiä, jotka EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan edellytykset täyttäville valtiontuille on asetettu, joten se ei sovellu yhteismarkkinoille.

([1]) Kok. 1969, s. 523, 18—21 kohta.
([2]) EYVL C 74, 10.3.1998, s. 9.

EY:n perustamissopimuksen 101 artikla

Jos komissio toteaa, että jokin eroavuus jäsenvaltioiden lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten välillä vääristää kilpailun edellytyksiä, se soveltaa EY:n perustamissopimuksen 101 artiklassa määrättyä erityistä menettelyä tilanteen korjaamiseksi. Itävalta viittaa kyseiseen artiklaan todetessaan komission aloittaman valtiontukimenettelyn epätarkoituksenmukaiseksi. Komissio ei voi hyväksyä Itävallan esittämiä perusteluja, sillä kuten edellä mainittiin, verovapautus on jo sinänsä valtiontukea. Asiassa 173/73 ([1]) antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin päätti, että tietyn elinkeinoalan tuotantokustannuksiin liittyvän erityisen seikan yksipuolinen muuttaminen voi aiheuttaa häiriön jäsenvaltioiden välisessä tasapainossa huolimatta EY:n perustamissopimuksen 99, 100, 101 ja 102 artiklasta, joissa annetaan yksityiskohtaisia määräyksiä yksittäisten jäsenvaltioiden erilaisista verojärjestelmistä aiheutuvien yleisten vääristymien poistamiseksi.

Yhteiset markkinajärjestelyt

Koska komissio pitää tarkasteltavana olevaa toimenpidettä EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yhteismarkkinoille soveltumattomana valtiontukena, ei ole tarpeen tutkia tarkemmin, missä määrin toimenpide on ristiriidassa niiden yhteisten markkinajärjestelyjen kanssa, joihin verovapautuksen kohteena olevat tuotteet kuuluvat.

EY:n perustamissopimuksen 95 artikla

Sama koskee EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan soveltamista. Todettakoon tässä yhteydessä, että komissio on kehottanut Itävallan hallitusta sellaisessa menettelyn vaiheessa, joka voi johtaa EY:n perustamissopimuksen 169 artiklassa tarkoitetun menettelyn aloittamiseen, ilmaisemaan kantansa siihen, onko verovapautus EY:n perustamissopimuksen 95 artiklan vastainen syrjivä verotoimenpide (6 päivänä marraskuuta 1998 päivätty komission kirje). Tässä juomaverosta vapauttamista koskevia seikkoja koskevassa päätöksessä ei ennakoida EY:n perustamissopimuksen 169 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisen komission ja Itävallan yhteydenpidon lopputulosta.

Lisäksi on syytä viitata menettelyyn, joka on EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan perusteella vireillä yhteisöjen tuomioistuimessa ennakkoratkaisua varten ([2]). Itävallan perustuslakituomioistuin on pyytänyt, että yhteisöjen tuomioistuin tulkitsisi Itävallan juomaveron osalta jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta 17 päivänä toukokuuta 1977 annettua kuudetta neuvoston direktiiviä 77/388/ETY ([3]), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 98/80/EY ([4]), valmisteveron alaisia tuotteita koskevasta yleisestä järjestelmästä sekä näiden tuotteiden hallussapidosta, liikkumisesta ja valvonnasta 25 päivänä helmikuuta 1992 annettua direktiiviä 92/12/ETY ([5]), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 96/99/EY ([6]), sekä EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohtaa,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Itävallan ilmoittama järjestelmä, jonka mukaisesti viini ja muut käymisen avulla valmistetut juomat, jotka myydään suoraan kuluttajille niiden tuotantopaikalla, vapautetaan tavallisesti perittävästä, tuotteiden vähittäishinnasta laskettuna ± 7,58 prosentin (ilman arvonlisäveroa 10 prosentin) juomaverosta, ei sovellu yhteismarkkinoille.

Itävalta saa pitää 1 kohdassa mainitun järjestelmän voimassa enintään 31 päivään joulukuuta 1998.

2 artikla

Itävallan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Itävallan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 3 päivänä helmikuuta 1999.

Komission puolesta

Franz FISCHLER

Komission jäsen

([1]) Kok. 1974, s. 709.
([2]) Euroopan yhteisöjen tuomioistuimessa käsiteltävänä oleva asia 437/97.
([3]) EYVL L 145, 13.6.1977, s. 1.
([4]) EYVL L 281, 17.10.1998, s. 31.
([5]) EYVL L 76, 23.3.1992, s. 1.
([6]) EYVL L 8, 11.1.1997, s. 12.